

24-03-88

Aan de heer Procureur-generaal
bij het Hof van beroep

1000

BRUSSEL

Onze ref. : 7/EC 87/248 Pr.

Betreft : Wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en de voornamen

Mijnheer de Procureur-generaal,

Ik vestig uw aandacht op een aantal bepalingen van de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en voornamen.

De wet, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 10 juli 1987, is in werking getreden tien dagen na de bekendmaking.

Bij deze wet wordt de wet van 11 germinal jaar XI betreffende de voornamen en de veranderingen van naam, gewijzigd bij de wet van 2 juli 1974, vervangen door nieuwe bepalingen die betrekking hebben op het stelsel van de toegelaten voornamen (hoofdstuk I), de procedure inzake verandering van naam en voornamen (hoofdstuk II), alsmede het tarief voor die veranderingen (hoofdstuk III).

De opheffings- en overgangsbepalingen zijn in de hoofdstukken IV en V vervat.

I. - Toegelaten voornamen

Artikel 1 van de wet bepaalt dat de ambtenaar van de burgerlijke stand in de akte van geboorte geen voornamen mag opnemen die aanleiding geven tot verwarring dan wel het kind of derden kunnen schaden.

Voor de inwerkingtreding van deze nieuwe wet, was de keuze van de voornamen geregeld bij de wet van 11 germinal jaar XI naar luid waarvan enkel de in de verschillende kalenders gebruikelijke namen en de namen van bekende personen uit de oudere geschiedenis, als voornamen opgenomen kunnen worden in de registers van de burgerlijke stand dienende tot vaststelling van de geboorte der kinderen.

De regeling ingevoerd door de wet van 15 mei 1987 breekt met deze praktijk en is gebaseerd op het principe van de vrije keuze, met dien verstande dat de gekozen voornamen niet mogen schaden, noch aanleiding mogen geven tot verwarring.

Derhalve moeten onder meer absurde, aanstootgevende en belachelijke voornamen worden geweigerd, zowel als een te groot aantal voornamen, voornamen bestaande uit een enkele letter of een opeenvolging van medeklinkers, voornamen waarvan de schrijfwijze niet gangbaar is, voornamen die niet met het geslacht van het kind in overeenstemming zijn (zie inzonderheid Gedr. St. Kamer 966 (1983-1984)- nr. 1, blz. 4 en nr. 5, blz. 5; Gedr. St. Sen. 401 (1986-1987)- nr. 2, blz. 4 tot 6).

Dit laatste verbod heeft echter alleen betrekking op de eerste voornaam.

Wat de andere voornamen betreft, kan niet zonder meer worden geweigerd dat bijvoorbeeld een vrouwelijke naam aan een jongen wordt gegeven (Gedr. St. Sen. 401 (1986-1987), nr. 2, blz. 4 - 5).

Wel dient te worden toegestaan dat de voornaam van de vader ook door de zoon wordt gedragen (ib. blz. 4), moeten samengestelde voornamen worden toegestaan of voornamen die voor de twee geslachten gelden (bv. Chris). In dit laatste geval kan de ambtenaar van de burgerlijke stand, bij wijze van uitzondering en op grond van bijzondere gegevens waarvan hij kennis heeft (bijvoorbeeld, de niet verwezenlijkte wens van de ouders om een kind van het mannelijk geslacht te hebben), in het belang van het kind, weigeren dat slechts één voornaam wordt gegeven die voor de twee geslachten geldt of dat aan die voornaam alleen andere voornamen worden toegevoegd die niet overeenstemmen met het geslacht van het kind (vb. Chris, Karel, Paul, Joris voor een meisje - ibidem blz. 4-5).

nik Het is overigens duidelijk dat een voornaam die volgens de verschillende kalenders gebruikelijk is en toelaatbaar zou zijn geweest op grond van de wet van 11 germinal jaar XI niet geweigerd behoort te worden, omdat hij bijvoorbeeld belachelijk wordt geacht.

II. - Verandering van naam en voornamen

Hoofdstuk II van de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en voornamen regelt de procedure inzake de verandering van naam en voornamen. Uitgaande van de bepalingen van de wet van 11 germinal jaar XI, brengt de nieuwe wet enige verduidelijking aan in de bestaande regeling die bovendien grondig wordt gewijzigd. Een aantal van die bepalingen hebben betrekking op de ambtenaren van de burgerlijke stand.

A. Artikel 7 van de nieuwe wet bepaalt dat een afschrift van het besluit dat de verandering van naam of voornamen toestaat of een uittreksel uit dat besluit binnen zestig dagen na de registratie door de begunstigden of door een van hen tegen ontvangstbewijs aan de ambtenaar van de burgerlijke stand wordt toegezonden of hem ter hand wordt gesteld.

De termijn voor de terhandstelling of toezending aan de ambtenaar van de burgerlijke stand gaat in op de dag van de registratie van het besluit.

Deze datum wordt steeds vermeld op het afschrift of het uittreksel dat aan de ambtenaar van de burgerlijke stand moet worden bezorgd. Deze kan aldus nagaan of de termijn voor overschrijving al dan niet is verstreken. Wanneer deze termijn niet in acht is genomen, wordt de vergunning als niet bestaande beschouwd.

Artikel 7 wijst eveneens de ambtenaar van de burgerlijke stand aan die territoriaal bevoegd is om het besluit in de registers over te schrijven :

- 1) die van de plaats waar de begunstigde of een van de begunstigten is geboren;
- 2) die van de plaats waar de begunstigde of een van de begunstigten zijn gewone verblijfplaats heeft, wanneer geen van de begunstigten in België is geboren;
- 3) die van het eerste district van Brussel, indien geen van de begunstigten in België is geboren noch er zijn gewone verblijfplaats heeft.

B. Artikel 8, eerste lid, bepaalt dat binnen vijftien dagen na de toezending of de terhandstelling van het afschrift van of het uittreksel uit het koninklijk of ministerieel besluit, de ambtenaar van de burgerlijke stand het beschikkende gedeelte van dat besluit in zijn registers overschrijft.

Alvorens tot deze formaliteit over te gaan zal hij inzonderheid nagaan of hij daartoe territoriaal bevoegd is, of de voorgelegde documenten echt zijn of de registratierechten zijn betaald, of de termijn gesteld in artikel 7 niet is verstreken en of de overschrijving overeenstemt met de wil van alle begunstigten. Daartoe kan de begunstigde die de ambtenaar van de burgerlijke stand het afschrift of het uittreksel ter hand stelt of toezendt, een onderhandse volmacht erbij voegen luidens welke hij door de andere begunstigten gemachtigd wordt om deze formaliteit in hun naam te doen uitvoeren. Hieruit volgt dat wanneer sommige begunstigten de rechten niet hebben betaald of wanneer, ook al zijn de rechten betaald, niet kon worden vastgesteld of de betrokkenen tot de overschrijving willen overgaan, het gedeelte van het besluit dat op hen betrekking heeft niet behoort te worden overgeschreven.

Artikel 8, tweede lid, bepaalt dat de verandering van naam en de verandering van voornamen slechts gevolg hebben op de dag van de overschrijving : het is dus slechts na het vervullen van die formaliteit dat de nieuwe naam of de nieuwe voornamen verplicht moeten worden gedragen.

Artikel 8 stelt eveneens dat de naamsverandering geldt vanaf de dag van de overschrijving voor de minderjarige kinderen tot wie het verzoek is uitgebreid, alsook voor de kinderen geboren na de indiening van het verzoek (zie Gedr. St. Sen. 401 (1986-1987) - nr. 2, blz. 14).

De datum van het verzoek wordt vermeld in het koninklijk besluit houdende verandering van naam.

In het laatste lid van artikel 8 tenslotte wordt bepaald dat de ambtenaar van de burgerlijke stand door een aantekening op de kant van de akte de vorige akten in overeenstemming moet brengen met de nieuwe staat van de begunstigde of de begunstigten en van hun kinderen geboren na de datum van het verzoek.

C. Artikel 9 houdt voor de ambtenaar van de burgerlijke stand die de beslissing heeft overgeschreven, de verplichting in hiervan kennis te geven aan de Minister van Justitie en aan de ambtenaren van de burgerlijke stand die in België akten van de burgerlijke stand hebben opgemaakt of overgeschreven met betrekking tot de begunstigde, of de begunstigten van het besluit en hun kinderen geboren na de datum van het verzoek, zulks om de akten in overeenstemming te kunnen brengen met de gewijzigde naam of voornamen (art. 8 laatste lid) (Gedr. St. Kamer 966

Overeenkomstig de voorschriften die het bijhouden van de bevolkingsregisters regelen dient de ambtenaar van de burgerlijke stand die de overschrijving heeft gedaan, het bevolkingsbureau van de gemeente waar de begunstigde is ingeschreven, te verwittigen; de verandering van naam of van voornamen wordt dan in het bevolkingsregister van deze gemeente vermeld en de betrokkene krijgt hiervan bericht met het oog op de vervanging van zijn identiteitskaart (ib. blz. 7 en 8).

Ik moge U eraan herinneren dat het Rijksregister der natuurlijke personen ook in kennis moet worden gesteld van de wijziging die heeft plaatsgevonden.

D. In geval van intrekking of vernietiging van het koninklijk of ministerieel besluit houdende verandering van naam of voornamen, verzoekt de Minister van Justitie de ambtenaar van de burgerlijke stand bedoeld in artikel 8, eerste lid, het beschikkende gedeelte van het besluit of het arrest van de Raad van State over te schrijven. Artikel 8, laatste lid, en artikel 9 zijn op die overschrijving van toepassing. De intrekking of de vernietiging van een koninklijk of ministerieel besluit houdende verandering van naam of voornamen komt in de praktijk zeer zelden voor.

E. Naar luid van de artikelen 20 en 21 van de wet van 15 mei 1987 zijn de nieuwe bepalingen betreffende de verandering van naam en de verandering van voornamen alleen van toepassing op de verzoekschriften die na de inwerkingtreding van de wet worden ingediend. De vroegere regeling blijft dus gelden voor de verzoekschriften ingediend voor 20 juli 1987 (ib. blz. 10).

x x x

Het is wenselijk nog te verduidelijken dat de wet van 15 mei 1987 slechts van toepassing is op Belgische Staatsburgers, V.N.-vluchtelingen en Staatlozen (Gedr. St. Kamer 709 (1986-1987) - nr. 2, blz. 2 en 3).

Ik zou het ten eerste op prijs stellen, Mijnheer de Procureur-generaal, mocht U wat voorafgaat ter kennis willen brengen van de dames en heren Procureurs des Konings en Ambtenaren van de burgerlijke stand van uw rechtsgebied.

Met de meeste hoogachting.

De Minister van Justitie,

J. GOL

24-03-88

Monsieur le Procureur général
près la Cour d'appel
de et à

1000 Bruxelles
4000 Liège
7000 Namur.

N. Réf. : 7/EC/87/248 Pr

Objet : loi du 15 mai 1987 relative aux noms et prénoms

Monsieur le Procureur général,

J'ai l'honneur d'attirer votre attention sur certaines dispositions de la loi du 15 mai 1987 relative aux noms et prénoms.

La loi, publiée au Moniteur belge du 10 juillet 1987, est entrée en vigueur dix jours après sa publication.

Cette loi remplace la loi du 11 germinal an XI relative aux prénoms et changements de nom, modifiée par la loi du 2 juillet 1974, par de nouvelles dispositions qui concernent le régime des prénoms autorisés (chapitre Ier), la procédure en matière de changement de nom et de prénoms (chapitre II) ainsi que le tarif applicable à ces changements (chapitre III). Des dispositions abrogatoires et transitoires sont contenues aux chapitres IV et V.

I. - Prénoms autorisés

L'article 1 de la loi dispose que l'officier de l'état civil ne pourra recevoir dans l'acte de naissance des prénoms prêtant à confusion ou pouvant nuire à l'enfant ou à des tiers.

Avant l'entrée en vigueur de cette nouvelle loi, le choix des prénoms était régi par la loi du 11 germinal an XI qui prévoyait que les noms en usage dans les différents calendriers et ceux des personnages connus de l'histoire ancienne pouvaient seuls être reçus, comme prénoms, sur les registres de l'état civil destinés à constater la naissance des enfants.

Le système établi par la loi du 15 mai 1987 rompt avec cette pratique et est fondé sur le principe du libre choix sous cette seule réserve que les prénoms choisis ne peuvent nuire ni prêter à confusion.

Il s'en suit que doivent notamment être refusés les prénoms absurdes, choquants ou ridicules, un trop grand nombre de prénoms, les prénoms qui ne seraient formés que d'une seule lettre ou d'une succession de consonnes, les prénoms qui ne sont pas écrits avec leur orthographe habituelle, les prénoms qui ne correspondent pas au sexe de l'enfant (v. notamment Doc. Chambre 966 (1983-1984) - n°1, p. 4 et n° 5 p.5; Doc. Sénat 401 (1986-1987) - n° 2, p. 4 à 6). Cette dernière interdiction ne vise toutefois que le premier prénom étant entendu que, pour les prénoms suivants, un prénom féminin qui serait donné à un garçon ne peut être refusé a priori (Doc. Sénat 401 (1986-1987), n° 2, p. 4 - 5).

Par contre, il y a lieu d'accepter le port d'un même prénom par le père et le fils (ibidem, p. 4), les prénoms composés, les prénoms ambivalents c'est-à-dire qui s'appliquent indifféremment au sexe masculin ou féminin (ex. Dominique, Claude). Dans cette dernière hypothèse, ce ne serait qu'exceptionnellement et en fonction d'éléments particuliers dont il aurait connaissance (par exemple, désir non réalisé des parents d'avoir un enfant de sexe masculin) que l'officier de l'état civil pourrait, dans l'intérêt de l'enfant, refuser un prénom unique ambivalent ou de faire suivre ce prénom par d'autres ne correspondant pas au sexe de l'enfant (exemple : Dominique, Charles, Paul, Philippe, Robert alors que l'enfant est de sexe féminin) ibidem p. 4 - 5).

Il est par ailleurs évident qu'il n'y a pas lieu de refuser un prénom en usage dans les différents calendriers qui aurait été admissible sur base de la loi du 11 germinal an XI au motif par exemple qu'il serait jugé ridicule.

II. - Changement de nom et de prénoms

Le chapitre II de la loi du 15 mai 1987 relative aux noms et prénoms règle la procédure en matière de changement de nom et de prénoms. Tout en s'inspirant des dispositions de la loi du 11 germinal an XI, la nouvelle loi apporte des précisions et modifications importantes. Un certain nombre de ces dispositions concernent les officiers de l'état civil.

A. L'article 7 de cette loi prévoit ainsi que la copie ou l'extrait de l'arrêté autorisant le changement de nom ou de prénoms doit, dans les soixante jours de son enregistrement, être envoyé ou remis à l'officier de l'état civil contre accusé de réception par les bénéficiaires ou par l'un d'eux. Le délai de remise ou d'envoi à l'officier de l'état civil commence donc à courir à partir de la date de l'enregistrement de l'arrêté. Cette date figurera toujours sur la copie ou l'extrait qui doit être transmis à l'officier de l'état civil; celui-ci pourra donc ainsi vérifier si le délai imparti pour demander la transcription n'est pas dépassé. Si ce délai n'est pas respecté, l'autorisation accordée est réputée non avenue.

L'article 7 détermine également l'officier de l'état civil territorialement compétent pour transcrire l'arrêté sur ses registres :

- 1°) celui du lieu de naissance du ou d'un des bénéficiaires,
- 2°) celui du lieu de résidence habituelle du ou d'un des bénéficiaires si aucun d'eux n'est né en Belgique;
- 3°) celui de premier district de Bruxelles si aucun des bénéficiaires n'est né en Belgique et n'y a sa résidence habituelle.

B. L'article 8 dispose en son premier alinéa que dans les quinze jours de l'envoi ou de la remise de la copie ou de l'extrait de l'arrêté royal ou ministériel, l'officier de l'état civil doit transcrire sur ses registres le dispositif de cet arrêté. Avant d'y procéder, il devra vérifier notamment s'il est territorialement compétent, si les documents présentés sont authentiques, si les droits d'enregistrement ont été payés, si le délai dont question à l'article 7 de la loi n'est pas écoulé et si la transcription respecte la volonté des bénéficiaires. A cet égard, le bénéficiaire qui remet ou envoie la copie ou l'extrait de l'arrêté à l'officier de l'état civil peut y joindre une procuration sous seing privé lui donnant mandat de faire procéder à cette formalité au nom des autres bénéficiaires. Il en résulte que si les droits n'ont pas été acquittés par certains bénéficiaires ou si, nonobstant le paiement de ceux-ci, il n'a pas été possible de s'assurer de la volonté des intéressés de faire procéder à la transcription, il n'y a pas lieu de transcrire la partie de l'arrêté qui les concerne.

Le deuxième alinéa de l'article 8 prévoit que le changement de nom ou de prénoms ne produit ses effets qu'à la date de la transcription : ce n'est donc qu'après l'accomplissement de cette formalité que le nouveau nom ou les nouveaux prénoms devront obligatoirement être portés.

L'article 8 précise également que le changement de nom s'applique dès la date de transcription aux enfants mineurs au bénéfice desquels la demande a été étendue ainsi qu'aux enfants nés après l'introduction de la requête (v. Doc. Senat 401 (1986-1987) - n° 2, p. 14)

La date de la requête sera mentionnée dans l'arrêté royal de changement de nom.

Le dernier alinéa de l'article 8 prévoit enfin que l'officier de l'état civil devra mettre en concordance, par une mention marginale, les actes antérieurs avec le nouvel état du ou des bénéficiaires et de leurs enfants nés après la date de la requête.

C. L'article 9 oblige l'officier de l'état civil qui a effectué la transcription de la décision à en aviser le Ministre de la Justice ainsi que les officiers de l'état civil qui ont établi ou transcrit en Belgique des actes de l'état civil concernant le ou les bénéficiaires de l'arrêté et leurs enfants nés après la date de la requête afin qu'il puissent mettre ces actes en concordance avec les noms ou prénoms modifiés (art. 8, dernier alinéa) (Doc. Chambre 966 (1983 - 1984) - n°1, p. 7).

Conformément aux prescriptions relatives à la tenue des registres de population, l'officier de l'état civil qui aura procédé à la transcription devra en aviser le bureau de population de la commune où l'intéressé est inscrit: le changement de nom ou de prénoms est mentionné ensuite sur le registre de population de cette commune et l'intéressé en est averti en vue du remplacement de sa carte d'identité. (ibidem, p. 7 et 8).

Le Recistre National des personnes physiques doit également être avisé du changement intervenu.

D. En cas de retrait ou d'annulation de l'arrêté royal ou ministériel de changement de nom ou de prénoms, l'officier de l'état civil visé à l'article 8, premier alinéa, sera requis par le Ministre de la Justice de procéder à la transcription du dispositif de l'arrêté ou de l'arrêt du Conseil d'Etat. L'article 8, dernier alinéa et l'article 9 sont applicables à cette transcription. Le retrait ou l'annulation d'un arrêté royal ou ministériel de changement de nom ou de prénoms se présente en pratique très rarement.

E. Il résulte des articles 20 et 21 de la loi du 15 mai 1987 que les nouvelles dispositions relatives aux changements de nom et de prénoms s'appliquent exclusivement aux demandes introduites après l'entrée en vigueur de la loi. Les anciennes règles de procédure continuent donc à s'appliquer aux requêtes introduites avant le 20 juillet 1987 (ibidem, p. 10).

x
x x

Il convient encore de préciser que la loi du 15 mai 1987 n'est applicable qu'aux ressortissants belges, réfugiés de l'O.N.B. et apatrides (Doc. Chambre 709 (1986-1987) - n° 2, p. 2 et 3).

Je vous saurais remercier, Monsieur le Procureur général, de bien vouloir porter ce qui précède à la connaissance de Messieurs et Mesdames les Procureurs du Roi et Officiers de l'état civil de votre ressort.

Veuillez agréer, Monsieur le Procureur général, l'assurance de ma considération la plus distinguée.

Le Ministre de la Justice.

22/2/87
26.2.

-7-04-1989

bij het Hof van beroep te

1000 BRUSSEL

7/EC/87/248/Pr.

Mijnheer de Procureur-generaal,

Hierbij verwijs ik naar mijn omzendbrief van 24 maart 1988 inzake de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en de voornamen.

In punt I, laatste paragraaf (bladzijde 2), van voornoemde circulaire wordt gesteld : "Het is overigens duidelijk dat een voornaam die volgens de verschillende kalenders gebruikelijk is en toelaatbaar zou zijn geweest op grond van de wet van 11 germinal jaar XI niet geweigerd behoort te worden, omdat hij bijvoorbeeld belachelijk wordt geacht."

Aangezien deze paragraaf tot interpretatiemoeilijkheden blijkt te leiden en bij de ambtenaren van de burgerlijke stand verwarring kan veroorzaken, heb ik, op advies van de Vaste Commissie voor de Burgerlijke Stand, besloten die paragraaf te schrappen.

De wetgever heeft de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en voornamen goedgekeurd ten einde de ouders op het stuk van de keuze van de voornamen van hun kinderen de grootst mogelijke vrijheid te geven, zonder daarbij evenwel het belang van de kinderen uit het oog te verliezen.

Daaruit volgt dat de ambtenaar van de burgerlijke stand ter zake beoordelingsbevoegdheid heeft.

De ambtenaar van de burgerlijke stand kan bijvoorbeeld een voornaam die in een kalender voorkomt maar duidelijk belachelijk is of een voornaam die, in verbinding met de familienaam van het kind, dat kind of derden zou kunnen schaden, weigeren.

Ik herinner eraan dat het in laatste instantie aan de Hoven en Rechtbanken toekomt enig geschil op dit gebied te beslechten.

U gelieve wat voorafgaat ter kennis te brengen van de dames en heren
Procureurs des Konings en ambtenaren van de burgerlijke stand van uw rechtsge-
bied

Met de meeste hoogachting.

De Minister van Justitie,

6 E. 1233

Melchior WATHELET

Paul COOREMAN
Conseiller

4.3.89

15.3.89

12.3.89

DISK/NN24/248/FV

MINISTERE DE LA JUSTICE

Administration des Affaires
civiles et criminelles

Bruxelles, le, 7-04-1989

Monsieur le Procureur général
près la Cour d'appel
de et à

7000 MONS

Nos réf. : 7/EC/87/248 pr

Monsieur le Procureur général,

J'ai l'honneur de me référer à ma lettre circulaire du 24 mars 1988 concernant la loi du 15 mai 1987 relative aux noms et prénoms.

En son point I, dernier paragraphe (page 2), ladite circulaire précisait qu'"Il est par ailleurs évident qu'il n'y a pas lieu de refuser un prénom en usage dans les différents calendriers qui aurait été admissible sur base de la loi du 11 germinal an XI au motif par exemple qu'il serait jugé ridicule".

Etant donné que ce paragraphe semble susciter des difficultés d'interprétation et est dès lors susceptible de créer la confusion dans l'esprit des Officiers de l'état civil, j'ai décidé, conformément à l'avis de la Commission Permanente de l'Etat Civil, de le supprimer.

En adoptant la loi du 15 mai 1987 relative aux noms et prénoms, le législateur a en effet entendu accorder aux parents une liberté la plus large possible dans le choix des prénoms de leurs enfants, sans toutefois perdre de vue l'intérêt de ces derniers.

Il en résulte que l'Officier de l'état civil dispose, en la matière, d'un pouvoir d'appréciation. Il pourrait, par exemple, être amené à refuser le choix d'un prénom ostensiblement ridicule, figurant dans un calendrier ou, un prénom dont l'association avec le nom patronymique de l'enfant pourrait nuire à ce dernier ou à des tiers.

Il convient de rappeler qu'il appartient aux Cours et Tribunaux de trancher, en dernier ressort, tout litige en la matière.

Je vous saurais gré, Monsieur le Procureur général, de bien vouloir porter ce qui précède à la connaissance de Mesdames et Messieurs les Procureurs du Roi et Officiers de l'état civil de votre ressort.

Veuillez agréer, Monsieur le Procureur général, l'assurance de ma considération la plus distinguée.

Paul COOREMAN
Conseiller

Le Ministre de la Justice,

05 AVR. 1989

4.4.89
6

22.3.89

22.3.89

Melchior WATHELET